

ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤਿ ਦੀਵੇ :

ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤਿ ਦੀਵੇ  
ਬਾਲੀਅਨਿ ।

ਤਾਰੇ ਜਾਤਿ ਸਨਾਤਿ ਅੰਬਰਿ  
ਭਾਲੀਅਨਿ ।

ਇਹ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਦੀ ੧੯ਵੀਂ ਵਾਰ ਦੀ ੬ਵੀਂ ਪਉੜੀ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਪਉੜੀ ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਤੇ ਉਸਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦੀਵੇ ਬਾਲਣ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ :

ਅਰਥ: ਦੀਵਾਲੀ ਦੀ ਰਾਤ ਲੋਕ ਦੀਵੇ ਬਾਲਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ ਦੀਪ ਮਾਲਾ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਤਾਰੇ ਚਮਕਦੇ ਹਨ ਪਰ ਦਿਨ ਨੂੰ ਲਭਿਆਂ ਨਹੀਂ ਲਭਦੇ, ਭਾਵ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਮਕ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰੀ ਹੀ ਹੈ।

ਦੀਵੇ ਬਾਰੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ੬੯੪ ਪੰਨੇ ਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਹੀ ਅਸਲ ਦੀਵਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਬੱਤੀ ਵੀ ਨਾਮ ਦੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਤੇਲ ਵੀ ਨਾਮ ਦਾ ਪਾਇਆ ਜਾਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਾਮ ਦੀ ਜੇ ਅਸਲ ਜੋਤਿ ਜਗਾ ਦਿਤੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਹੀ ਰੁਸ਼ਨਿਆ ਜਾਏ - 'ਨਾਮੁ ਤੇਰਾ ਦੀਵਾ ਨਾਮੁ ਤੇਰੇ ਬਾਤੀ ਨਾਮੁ ਤੇਰੇ ਤੇਲੁ ਲੇ ਮਾਹਿ ਪਸਾਰੇ॥ ਨਾਮ ਤੇਰੇ ਕੀ ਜੋਤਿ ਲਗਾਈ ਭਇਓ ਉਜਿਆਰੇ ਭਵਨ ਸਗਲਾਰੇ॥'

This piece of poetry is the 6th stanza of 19th Vaar of Bhai Gurdas ji. In modern times, this Pauri is sung on eve of Diwali only and is wrongly considered as a piece of advice of Bhai Gurdas ji to lit earthen lamps on Diwali

night. But the fact is on the contrary.

Meanings: On the eve of Diwali night, people lit the earthen lamps but that lighting is very short lived.

Likewise the beautiful vision of so many stars in the sky at night is also short lived. With the advent of the day these stars disappear and can't be seen or located anywhere.

In Gurbani, Bhagat Ravidas ji, on page 694, makes it clear that the earthen pot must be of the form of God's Name and the cord therein also must be of Thy Name. The oil too should be of God's Name. Then, when the flame of Thy Name is lit, it enlightens the whole creation.

ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਬਾਗਾਤਿ ਚੁਣਿ ਚੁਣਿ  
ਚਾਲੀਅਨਿ ।

ਤੀਰਥਿ ਜਾਤੀ ਜਾਤਿ ਨੈਣ  
ਨਿਹਾਲੀਅਨਿ ।

ਫੁਲਾਂ ਦੇ ਸੋਹਣੇ ਬਾਗ਼ਾਨ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵੀ ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਫੁਲ ਮੁਰਝਾ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਜਾਤਰੂਆਂ ਦੀ ਚਹਿਲ ਪਹਿਲ ਵੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਚਿਰੀ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਿਉਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਦ ਸਭ ਨਿਖੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਅਗੋਂ ਉਸੇ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਫੁਲਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਮ ਦੀ ਹੀ ਫੁਲਾਂ ਦੀ ਮਾਲਾ ਉਸ ਨੂੰ ਅਰਪਣ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ -  
'ਨਾਮੁ ਤੇਰੇ ਤਾਗਾ ਨਾਮੁ ਫੂਲ ਮਾਲਾ...'

Beauty of flowers in the gardens is also very short lived. One by one all flowers fade away. Similarly

hustle and bustle at places of pilgrimage does not last long. Soon after the occasion, people leave that place and there is lull.

ਹਰਿਚੰਦਉਰੀ ਝਾਤਿ ਵਸਾਇ  
ਉਚਾਲੀਅਨਿ ।

ਗੁਰਮੁਖਿ ਸੁਖ ਫਲ ਦਾਤਿ ਸਬਦਿ  
ਸਮੁਾਲੀਅਨਿ ॥੬॥

ਹਰਿਚੰਦਉਰੀ, ਰਾਜਾ ਹਰੀਚੰਦ ਨੂੰ ਦਿਸੀ ਉਹ ਗੰਧਰਬ ਨਗਰੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਕੋਈ ਅਸਲ ਹੋਂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਹਿਣ ਦਾ ਭਾਵ ਕਿ ਜੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਚਿਰ ਦਾ ਸੁਫ਼ਨ ਮਾਤਰ ਅਨੰਦ ਹੈ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਹਸਤੀ ਨਹੀਂ। ਗੁਰਮੁਖ ਨੂੰ ਜੇ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਕਮਾਈ ਭਾਵ ਸਿਮਰਨ ਰਾਹੀਂ ਸੁਖ ਫ਼ਲ ਦੀ ਦਾਤ ਪਰਾਪਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਹ ਹੀ ਸਦੀਵੀ ਹੈ। (ਇਸ ਲਈ ਦੀਵੇ ਬਾਲਣ ਆਦਿ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹ-ਚਿਰੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਗੁਰਮਤਿ ਅਨੁਸਾਰੀ ਨਹੀਂ।)

ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਨੇ, ਪੰਨਾ ੪੦੨ ਤੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਦਾ ਨਾਮ ਸਿਮਰਨ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ, ਅਸਲ ਲਾਹਾ ਕਮਾਇਆ ਜਾਵੇ, ਹਰਿਚੰਦਉਰੀ (ਰਾਜਾ ਹਰੀਚੰਦ ਨੂੰ ਦਿਸੀ ਉਹ ਗੰਧਰਬ ਨਗਰੀ) ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹਚਿਰੀ ਹੈ - 'ਦ੍ਰਿਸਟਿ ਦੇਖੁ ਜੈਸੇ ਹਰਿਚੰਦਉਰੀ ਇਕੁ ਰਾਮ ਭਜਨੁ ਲੈ ਲਾਹਾ॥'

ਪੰਨਾ ੪੬੦ ਤੇ ਵੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਖ਼ਬਰਦਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਥੋੜ੍ਹ-ਚਿਰੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਮੂਰਖ ਇਸਤਰੀ, ਕੂੜੀ ਸੇਜਾ ਤੇ, ਕੂੜੇ ਪ੍ਰੀਤਮ ਨੂੰ ਮਾਣ ਰਹੀ ਹੈ - 'ਹਰਿਚੰਦਉਰੀ ਦੇਖਿ ਮੂਠਾ ਕੂੜੁ ਸੇਜਾ ਰਾਵਿਆ॥'

ਅਗਲੇ ਪੰਨੇ ਤੇ ਵੀ ਦਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਇਆ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਮਰਜ਼ੀ ਰੰਗ ਹੋਣ ਇਹ ਮਨੁਖ ਦਾ ਸਾਥ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ - 'ਪੇਖੁ ਹਰਿਚੰਦਉਰੜੀ ਅਸਥਿਰੁ ਕਿਛੁ

ਨਾਹੀ॥ ਮਾਇਆ ਰੰਗ ਜੇਤੇ ਸੇ ਸੰਗਿ ਨ ਜਾਹੀ॥' ਅਸਲ ਵਿਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸਾਨੂੰ ਮਾਇਕ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਮਗਰ ਭਜਣ ਤੋਂ ਵਰਜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਰ ਵਾਰ, ਗੁਰੂ/ਪ੍ਰਭੂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਅਸਲ ਮਾਰਗ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕਰਣ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।  
ਵਾਹਗੁਰੂ

Hari-Chandauri was an illusionary vision of some 'divine city' felt by king Harischandra, enjoyment of which was totally illusionary. Likewise, all worldly pleasures are also illusionary. But the State of Blissfulness acquired by a Gurmukh (ਗੁਰਮੁਖ) through the meditation on the Shabad allotted by the True Guru, which we call, the Gurmantra (Wahguru), is permanent.

So instead of going after the above means of illusionary happiness, including the lighting of lamps on Diwali night, one must do Simran and acquire the State of true Blissfulness.

In Gurbani, Sri Guru Arjan Sahib, thrice forbade to go after such mirage type happiness, which gives transient enjoyment only. To go after such type of illusionary happiness is only a folly. (Guru Granth Sahib, pages 402, 460, 461 – the text is given above in Gurmukhi)  
On the whole, Gurbani preaches us against going after illusionary pleasures.  
Wahguru

Last modified: 8:54 am